

СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

© Канюра О. А.

УДК 616. 31+616. 314-089. 2]-05:614. 2

Канюра О. А.

СТАН СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПОТРЕБА В ОРТОПЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗІ ПАЦІЄНТІВ ПРИВАТНОГО СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця (м. Київ)

Робота є фрагментом науково-дослідної теми «Наукове обґрунтування технологій управління і організації різних видів медичної, в тому числі стоматологічної, допомоги дорослому та дитячому населенню в період реформування системи охорони здоров'я», № держ. реєстрації 0113U0044778.

Вступ. Здійснення модернізації стоматологічної служби в Україні, запровадження ринкових відносин і майбутній перехід до медичного страхування вимагають розв'язання одного з найважливіших завдань служби – оптимізації організації ортопедичної стоматологічної допомоги та підвищення її якості [1-4].

Удосконалення організації надання ортопедичної стоматологічної допомоги у приватних стоматологічних закладах (ПСЗ), підвищення її якості та ефективності, як і зниження стоматологічної захворюваності, залишаються одними з актуальних проблем громадського здоров'я та охорони здоров'я [5-7].

Удосконалення організації ортопедичної стоматологічної допомоги у приватних стоматологічних закладах потребує інформації про сучасний стан стоматологічного здоров'я і потребу в ортопедичному лікуванні пацієнтів даних закладів.

Метою даного дослідження було оцінити стан стоматологічного здоров'я та потребу у ортопедичній допомозі пацієнтів приватного стоматологічного закладу.

Об'єкт і методи дослідження. Матеріали про стан стоматологічного здоров'я та потребу у ортопедичній стоматологічній допомозі отримані на підставі вивчення медичних карт стоматологічного хворого (ф. №043/о) та стоматологічного обстеження 416 пацієнтів, які звернулись до потужного приватного стоматологічного закладу у березні 2014 р. У ході анонімного анкетування 416 пацієнтів з'ясовані також причини їх звернення саме до приватної стоматологічної клініки. Розробка матеріалів дослідження здійснювалась із використанням статистичного методу і передбачала розрахунок відносних та середніх величин та їх статистичних помилок. Статистична обробка матеріалів дослідження виконана

із використанням статистичних пакетів програми Microsoft Excel.

Результати досліджень та їх обговорення. Нами здійснено аналіз рівня та структури стоматологічної захворюваності за матеріалами звернень до приватного стоматологічного закладу. Результати дослідження дозволили встановити, що поширеність карієсу зубів серед пацієнтів, які звернулись до ПСЗ, становить $98,31 \pm 0,63\%$. Індекс КПВ складає $13,17 \pm 0,18$ зуба. У структурі індексу КПВ провідне місце із питомою вагою $38,27 \pm 0,34\%$ обіймають видалені зуби. Рівень поширеності карієсу в осіб у вікових групах 30-39, 40-49, 50-59 і 60 років і старше становить 100%. Лише у віковій групі 20-29 років карієсом уражено 96,1% з числа обстежених. Індекс КПВ варіює, в залежності від віку, від 7 уражених зубів у віковій групі 20-29 років, до 19 – у віковій групі 60 років і старше.

Для оцінки потреб населення в ортопедичній стоматологічній допомозі вагоме значення мають дані про поширеність хвороб пародонта. Як встановлено у даному дослідженні, різні форми хвороб пародонта реєструються у $49,76 \pm 2,45\%$ обстежених і мають тенденцію до зростання їх частоти із віком.

Поширеність зубощелепних аномалій, в середньому, становила $16,83 \pm 1,83\%$, найчастіше дана патологія виявлялась у вікових групах 20-29 років ($21,1\%$) і 40-49 років ($19,7\%$).

Вивчення вікових особливостей звернень за стоматологічною допомогою дозволило виявити, що половина ($50,1\%$) від усіх звернень припадає на вікові групи 30-39 та 40-49 років. Найменша питома вага звернень припадає на вікову групу 20-29 років ($15,3\%$), дещо вищі показники у старших вікових групах: 50-59 років – $16,1\%$ і 60 років і старше – $18,5\%$.

При вивченні структури причин звернень населення за ортопедичною стоматологічною допомогою встановлено, що звернення формуються в основному за рахунок:

– часткової втрати зубів внаслідок нещасного випадку, видалення або локалізованого пародонтиту (у 59,1% випадків з числа обстежених);

– повної втрати зубів (у 11,1% випадків);

– хронічного пародонтиту локалізованого (у 11,8% випадків);

– підвищеної стертості зубів (у 8,4% випадків).

При дослідженні обсягу необхідного зубного протезування встановлено, що дефекти зубних рядів, зумовлені втратою зубів внаслідок ускладнень карієсу і захворювань пародонту, виявлені у 97,4±0,79%. В середньому у кожного пацієнта, який звернувся за стоматологічною допомогою, зареєстровано 5,37±0,25 видалених зубів. Топографія дефектів зубних рядів характеризується переважно втратою молярів, яка зафіксована у 31,25±2,27% обстежених пацієнтів, поєднанням втрати премолярів і молярів, а також втратою передніх зубів, премолярів і молярів (відповідно, 26,44±2,16% і 22,4±2,04%).

Згідно з отриманими даними, потреба в ортопедичному лікуванні становить в середньому 94,51±1,37%, варіюючи від 62,65±4,71% у віці 20-29 років до 100,0% у віковій групі 60 років і старше.

Потреба пацієнтів ПСЗ у зубних протезах різних конструкцій у розрахунку до кількості обстежених пацієнтів становить: 17,5% – в одиночних коронках, 36,3% – у мостоподібних протезах, 21,7% – у часткових знімних протезах, 5,4% – у повних знімних протезах.

Потреба у часткових знімних зубних протезах вперше виникає у пацієнтів у віковій групі 30-39 років (3,5%), зростаючи до 45,8% у віковій групі 60 років і старше. В середньому, кожен п'ятий пацієнт потребує протезування частковими знімними конструкціями. Необхідність у протезуванні повними знімними протезами з'являється у віці 50-59 років і досягає максимуму у віковій групі 60 років і старше – 18,4%. Серед усіх обстежених – 4,5% пацієнтів потребує даних конструкцій зубних протезів.

Потреба у протезуванні з використанням імплантатів виявлена у 10,1% обстежених. Застосування імплантатів не показано, в середньому, у 85,3% обстежених пацієнтів, у тому числі, особам з пародонтитом (20,4%), хронічними соматичними захворюваннями (2,4%), з зубощелепними аномаліями і деформаціями (0,96%), а також особам, яким показані альтернативні конструкції, переважно мостоподібні протези (50,2%).

При аналізі отриманих результатів соціологічного опитування встановлено, що основними причинами звернення за ортопедичною стоматологічною

допомогою до ПСЗ є незадоволеність ортопедичним лікуванням у системі державних стоматологічних закладів (85,8±1,7% респондентів) і більш високі матеріально-технічні можливості для отримання висококваліфікованої ортопедичної допомоги у приватних стоматологічних закладах (95,4±1,0% респондентів).

Висновки

1. При вивченні стоматологічної захворюваності серед пацієнтів, які звернулись за стоматологічною допомогою до ПСЗ, встановлена висока поширеність карієсу (98,3% до числа обстежених), хвороб пародонта (49,8%), аномалій зубощелепної системи (16,8%).

2. Звернення пацієнтів за ортопедичною стоматологічною допомогою до приватного стоматологічного закладу формуються, в основному, за рахунок: часткової втрати зубів (59,1%), хронічного локалізованого пародонтиту (11,8%), підвищеної стертості зубів (8,4%), повної втрати зубів (11,1%). Перераховані причини разом обумовлюють 90,4% від загальної кількості звернень.

3. При клінічному обстеженні пацієнтів, які звернулись за ортопедичною стоматологічною допомогою до ПСЗ, виявлені дефекти зубних рядів, зумовлені втратою зубів внаслідок ускладнень карієсу і захворювань пародонту у 97,4% пацієнтів. В середньому у одного пацієнта зареєстровано 5,37±0,25 видалених зубів.

4. Потреба в ортопедичному лікуванні становить в середньому 94,51%, варіюючи від 62,65% у віці 20-29 років до 100,0% у віковій групі 60 років і старше.

5. Потреба пацієнтів ПСЗ у зубних протезах різних конструкцій до числа обстежених становить: 17,5% – в одиночних коронках, 36,3% – у мостоподібних протезах, 21,7% – у часткових знімних протезах, 5,4% – у повних знімних протезах.

6. Основними рушійними факторами мотивації звернення пацієнтів до ПСЗ за ортопедичною стоматологічною допомогою є незадоволеність ортопедичним лікуванням у системі державних стоматологічних закладів (85,8% респондентів) і більш високі матеріально-технічні можливості для отримання висококваліфікованої ортопедичної допомоги у ПСЗ (95,4% респондентів).

Перспективи подальших досліджень В подальшому планується обґрунтувати можливості оптимізації ортопедичної допомоги населенню на основі результатів дослідження стоматологічного здоров'я та потреби в ортопедичній допомозі пацієнтів приватного стоматологічного закладу.

Література

1. Антонюк С. Державне регулювання розвитку приватного сектора в охороні здоров'я України (на прикладі надання населенню стоматологічної допомоги) / С. Антонюк, Я. Радиш // Вісник НАДУ. – 2005. – № 2. С. 147-152.
2. Вахненко О. М. Медико-соціальне обґрунтування концепції оптимізації стоматологічної допомоги населенню України : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. мед. наук : спец. 14. 02. 03 «Громадське здоров'я і охорона здоров'я» / О. М. Вахненко. – 2012. – 19 с.
3. Ващенко Р. А. Проблеми і перспективи малого підприємництва в сфері охорони здоров'я / Р. А. Ващенко // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку: Матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., 19-20 квітня 2007 р. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2007. – С. 45-50.

4. Вороненко Ю. В. Медичне право в системі права України: стан і перспективи розвитку / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Український медичний часопис. – 2006. – № 5 (55). – С. 5–10.
5. Кравченко В. В. Маркетинг стоматологічних послуг в умовах формування ринкових відносин / В. В. Кравченко // Современная стоматология. – 2006. – № 1. – С. 142-145.
6. Пущенко А. І. Організація надання стоматологічної допомоги в умовах великого міста / Пущенко А. І. [та др.] // Збірник наукових праць співробітників НМАПО ім. П. Л. Шупика. – 2010. – Вип. 19, книга 2. – С. 818-823.
7. Экономика здравоохранения / [Под общ. ред. В. Ф. Москаленко, О. П. Гульчий, В. В. Таран, В. М. Лехан. и др.]. – Винница : Новая Книга, 2010. – 288 с.

УДК 616. 31+616. 314-089. 2]-05:614. 2

СТАН СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА ПОТРЕБА В ОРТОПЕДИЧНІЙ ДОПОМОЗІ ПАЦІЄНТІВ ПРИВАТНОГО СТОМАТОЛОГІЧНОГО ЗАКЛАДУ

Канюра О. А.

Резюме У статті наведені результати спеціального медико-соціального дослідження, яке охопило 416 пацієнтів приватного стоматологічного закладу. За матеріалами облікових медичних форм (ф. № 043/о) та стоматологічного огляду пацієнтів встановлені загальні та вікові особливості поширеності стоматологічних захворювань, потреби у ортопедичній допомозі та окремих видах протезування пацієнтів приватної стоматологічної клініки. При соціологічному опитуванні виявлені основні рушійні чинники мотивації звернення пацієнтів за ортопедичною стоматологічною допомогою до приватного медичного закладу.

Ключові слова: ортопедична стоматологічна допомога, стан стоматологічного здоров'я, потреба у ортопедичному лікуванні, приватний стоматологічний заклад.

УДК 616. 31+616. 314-089. 2]-05:614. 2

СОСТОЯНИЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ И ПОТРЕБНОСТЬ В ОРТОПЕДИЧЕСКОЙ ПОМОЩИ ПАЦИЕНТОВ ЧАСТНОГО СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО УЧРЕЖДЕНИЯ

Канюра А. А.

Резюме. В статье приведены результаты специального медико-социального исследования, которое охватило 416 пациентов частного стоматологического учреждения. По материалам учетных медицинских форм (ф. 043/о) и стоматологического осмотра пациентов установлены общие и возрастные особенности распространенности стоматологических заболеваний, потребности в ортопедической помощи и отдельных видах протезирования пациентов частной стоматологической клиники. При социологическом опросе выявлены основные движущие факторы мотивации обращения пациентов за ортопедической стоматологической помощью в частное медицинское учреждение.

Ключевые слова: ортопедическая стоматологическая помощь, состояние стоматологического здоровья, потребность в ортопедическом лечении, частное стоматологическое учреждение.

UDC 616. 31+616. 314-089. 2]-05:614. 2

Dental Health Status and Need In Prosthodontic Care For Patients In Private Dental Clinics

Kanyura O. A.

Abstract. *The purpose of the research* was to evaluate the dental health status and need in prosthodontic care for patients in private dental clinic.

Object and Methods. Information about dental health status and need in prosthodontic care has been obtained from the health records of a dental patient and dental examination of 416 patients who visited respected dental clinic in March, 2014. During the anonymous survey of 416 patients the reasons of their visit exactly to private dental clinic have been cleared out.

Results and Discussion. The analysis of age peculiarities of referral for dental care revealed that half (50,1 %) of all visits is accounted for age groups of 30-39 and 40-49 years old. The least density of visits accounted for 15,3 % in age groups of 20-29 years old; higher rates are observed in senior age groups: 50-59 years old (16,1 %) and 60 years old and more (18,5 %). The data provided showed that the need in prosthodontic treatment constituted on the average of $94,51 \pm 1,37\%$, varying from $62,65 \pm 4,71\%$ at the age of 20-29 years old to 100,0 % at the age group of 60 years old and more. The need of patients, visited private dental clinic, in dental prostheses of various design, with respect to number of examined patients, constitutes the following: single crowns (17,5 %), bridge dentures (36,3 %), partial removable dentures (21,7 %), complete dentures (5,4 %). The need in partial removable dentures first appears in patients of the age group of 30-39 years old (3,5 %), increasing to 45,8 % in the age group of 60 years old and more. On the average, every fifth patient has a need in prosthetics with the partial removable dentures. The need in prosthetics with the complete dentures comes at the age of 50-59 years old and reach the peak in the age group of 60 years old and more (18,4 %). 4,5 % of all examined patients are in need for dentures of such design.

The need in prosthetics with the implants has been revealed in 10,1 % of examined patients. The use of implants is not indicated for the average of 85,3 % of examined patients, including individuals with periodontitis (20,4 %), chronic somatic diseases (2,4 %), dentoalveolar anomalies and deformities (0,96 %), as well as individuals who are indicated for alternative constructs, mainly bridge dentures (50,2 %).

The analysis of results of public opinion poll showed that the main reasons of referral for prosthodontic dental care in private dental clinic are poor prosthodontic care, provided by the system of public dental facilities ($85,8 \pm 1,7\%$ respondents) and more advanced armamentarium to be provided by the expert prosthodontic care at private dental facilities ($95,4 \pm 1,0\%$ respondents).

Conclusions. The study of dental morbidity among patients, who has been referred in private dental facilities for dental care, established the high prevalence of caries (98,3% of examined people), periodontium diseases (49,8%), anomalies of dentition (16,8%).

Patients' referral for prosthodontic dental care in private dental clinic are mainly caused by: partial loss of teeth (59,1%), chronic localized periodontitis (11,8%), abnormal tooth wear (8,4%) and edentia (11,1%). The listed reasons are totally accounted for 90,4% from the overall referrals.

Clinical examination of patients, who has been referred in private dental facilities for prosthodontic dental care showed defects of dentitions, caused by edentia due to complications of caries and periodontium diseases in 97,4% of patients. On the average, $5,37 \pm 0,25$ extracted teeth have been registered in one patient. The need in prosthodontic care constitutes on the average of 94,51%, varying from 62,65% at the age of 20-29 years old to 100,0% at the age group of 60 years old and more. The patients' need in dental prostheses of various types with respect to number of all examined accounts for 17,5% (single crowns), 36,3% (bridge dentures), 21,7% (partial removable dentures), 5,4% (complete dentures).

The major motivation factors of patients' referrals in private dental facilities for prosthodontic dental care are poor prosthodontic care, provided by the system of public dental facilities ($85,8 \pm 1,7\%$ respondents) and more advanced armamentarium to be provided by the expert prosthodontic care at private dental facilities ($95,4 \pm 1,0\%$ respondents).

Perspectives of further research. The findings will be used while grounding the possibilities to optimize the provision of prosthodontic care for population in private dental clinic.

Keywords: prosthodontic dental care, dental health status, need in prosthodontic treatment, private dental clinic.

Рецензент – проф. Голованова І. А.

Стаття надійшла 12. 08. 2014 р.